

Danes dve, tri iz Italije

Tudi v Ameriki naj vidijo italijansko umetnost

Italijani se najskrbneje pripravljajo, kako bodo uredili svoj razstveni paviljon na newyorški letošnji razstavi. Strokovnjaki, ki se razumejo na takšne stvari, zbirajo umetniške izdelke, ki bi mogli vzbuditi veliko pozornost na tej dozdaj največji razstavi ne samo med onimi Italijani, ki so se naselili v New Yorku in drugod po Ameriki, pač pa tudi pri ostalem občinstvu, ki bo gotovo v rekordnem številu prihitelo na razstavo. Italijansko in za njim drugo časopisje zdaj poroča, da so Italijani dozdaj že poslali v Ameriko okoli 40 najznamenitejših slik iz dobe renesanse in so vse te slike tudi že prispale v New York, in sicer v najlepšem stanju — čisto nepoškodovane, ker so imele tudi med potjo ekvivalentno varstvo. Zdaj pripravljajo drugo pošiljko slik iz 19. in 20. stoletja, ki bo zastopala moderno italijansko tovrstno umetnost in pokazala, da je neodvisna od tujih umetniških šol in vplivov.

Italija ima že 44 milijonov ljudi

Že večkrat smo poročali o tem, kako v Italiji skrbe, da bi se število prebivalstva povečalo. Omenjali smo ob tej priliki razne podpore, ki jih dajejo novoporočencem, kako Mussolini sam sprejema novoporočene pare in jim poudarja, kako jih je vesel, ker vidi v njih osnovne celice, iz katere bo izšel bodoči, številnejši italijanski rod, za katerega je po kolnihah še mnogo prostora. Končno smo omenjali tudi davščine, katere italijanska postava predpisuje za tiste, ki ne kažejo prav preveč volje, da bi se poročili in množili italijanski rod. Vse to italijansko prizadevanje je rodilo tudi lani precejšnje uspehe, ki jih najbolje prikazuje statistika rojstev in smrti. Samo lani se je v Italiji rodilo 1.031.193 otrok. To je največji prirodni prirastek, kar ga je italijanska statistika doživela v zadnjih sedmih letih, torej od leta 1931. Umrlo je lani 600.799 Italijanov. Rojstev je bilo torej 430.394 več kot pa smrtnih primerov, ali kar bi se z drugimi besedami reklo, število celotnega prebivalstva se je v primeri z letom 1937 v Italiji povečalo za 430.394 ljudi. Decembra meseca 1938 je bilo v Italiji 44.056.000 ljudi.

„Samo“ še 2, 850.000.000 lir primanjkljaja

Italijanski minister za promet z devizami Guarnieri je pred nekaj dnevi dal izjavo, v kateri se je zelo pohvalno izrazil o tem, kako je pasivnost italijanske zunanje trgovine v zadnjem letu nazadovala. Če ne vstojemo trgovinekega prometa s kolonijami — je dejal omenjeni minister — je bilanca italijanske zunanje trgovine v letu 1938 pokazala samo še dve milijardi in 850 milijonov lir primanjkljaja. To je za Italijo na vsak način zelo razveseljivo dejstvo, če pomislimo, da je ta primanjkljaj leta 1937 znašal še pet milijard 730 milijonov lir. To znatno zmanjšanje je treba na eni

strani pripisovati precejšnjemu znižanju uvoza — Italijani namreč streme z vso odločnostjo za tem, da bi se mogli sami vzdrževati —, na drugi strani pa se je precej povečal izvoz iz Italije. Med drugim je treba poudariti, da se je posebno uvoz pšenice v zadnjem letu zelo zmanjšal.

Napredek domače kinematografije

Predsednik filmskega monopola in predsednik italijanskega zavoda za kinematografijo markiz Paolucci di Calboli je te dni podal predsedniku vlade Mussoliniju poročilo o tem, kakšni so bili uspehi, ki jih je pokazal monopol za nakup filmov v tujini. V tem svojem poročilu je med drugim poudaril, da je filmski monopol imel tudi to dobro stran, da se je v precejšnji meri zmanjšal izvoz deviz in »zamrzovanje« kreditov v inozemstvu. Drug uspeh — ki je morda še bolj važen kot prvi — pa je filmski monopol dosegel s tem, da se je v Italiji poživila zasebna pobuda, kar je v veliki meri pripomoglo k precejšnjemu napredku in uspehu v domači kinematografiji.

Časopisje poroča, da je bil italijanski predsednik vlade s tem poročilom izredno zadovoljen in je dal markizu Paolucciju še nekatera svojca navodila za delo na tem polju v prihodnjem letu.

Maladi pingvin iz londonskega živalskega vrta je povsod, kjer ga ni treba. Na sliki ga vidimo, kako nagaja pri pomivanju kuhinjske posode.

20 letni madžarski hiliputanec pri zobozdravniku.

Z vročino jih je krotil, pa se je sam spekel

Tudi paznikom po zaporih ni dovoljeno počenjati z jetniki po mili volji. O tem priča primer, ki se je zadnje čase dogdil v ameriškem mestu Philadelphiji. Tam so imeli nekega zelo vnetega paznika, ki je na vsak način hotel poboljšati jetnike na ta način, da jih je še potem, ko so bili že obsojeni in prepušteni njemu v varstvo, nalagal prav posebno kazen. Za tiste, ki jih je imel najbolj »na piki«, je dal segrevati s pomočjo električnih peči manjšo celico, ter je zapiral vanjo jetnike, če so ga preveč razjezili. Celico je včasih tako razgrel, da je bilo ozračje v njej za vsakega živega človeka že neznosno. Ko je videl, da ima ta ali oni kaznenec že dovolj, ga je spet pustil ter mu zagrozil, da ga bo kar brž spet vtaknil v to »vročo luknjo«, če se ne bo vedel tako kot se spodobi. Pravijo, da je lani zaprl šest jetnikov v to celico ter jo segrel tako, da je bilo v njej celih 90 stopinj vročine. Tako so ga razjezili, da jih je pustil v celici celo noč. Jasno je, da te visoke vročine ni mogel nobeden njih zdržati. Zjutraj so jih našli vseh šest v celici mrtvih. Njihova trupla so bila poleg tega še silovito opečena. Zdravniki so nato celo ugotovili, da so nekateri med njimi v boju s smrtjo butali z glavami v zid, da bi se prej rešili teh peklenskih muk.

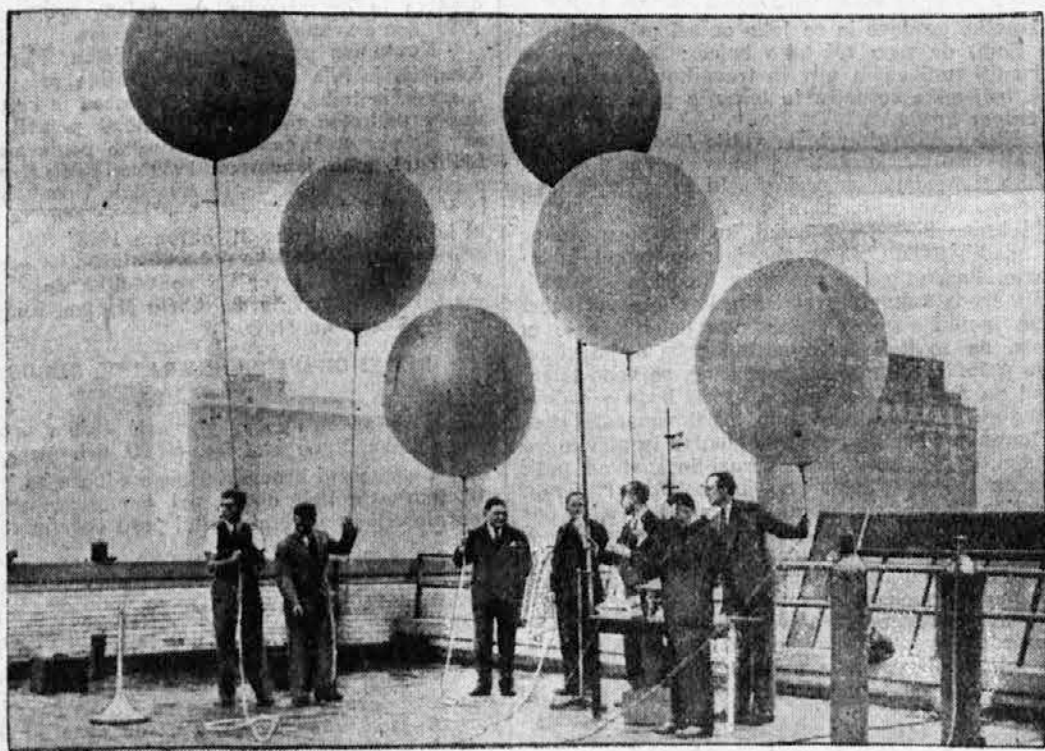
Nečloveškega paznika so seveda nazadnje le morali ograditi. Prišel je pred sodišče, kjer se je moral zagovarjati za svoje zverinsko dejanje. Pa niti ni dobil preveč velike kazni — vsega skupaj le 18 mesecev težke ječe. Torej za vsako njegovo žrtv po tri mesece. Lahko pa je prepričan o tem, da niti teh 18 mesecev ne bi zdržal, če bodo z njim v zaporu tako postopali, kakor je on postopal s tistimi, ki so mu bili prepušteni na milost in nemilost.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Nedelja, 22. januarja: 8 Knečki trio — 9 Napovedi, poročila — 9.15 Prenos cerkvene glasbe iz frančiškanske cerkve — 9.45 Verski govor (g. ravn. Jože Jagodiec) — 10 A. Dvorak: Slovenski plesi, simf. suita (plošče, Češka filharmonija, dir. V. Valch) — 11 Koncert kvarteta Pillh — 12 Klavirski koncert gđe. Vikt. Svihlikove, sodeluje Radijski orkester — 13 Napovedi — 13.20 Opoldanski koncert Radijskega orkestra — 14 Vse mogoče, kar kdo hoče (plošče po želji) — od 14.30 do 17 oddaja prekinitvena — 17 Kmetijska ura: Zakaj so kmetijske organizacije potrebne (ing. Rado Lah) — 17.30 Za boljšo voljo in krajši čas (plošče) — 18 Alfonz Inkret: Sovražni kralji živali — igrice (člani rad. igr. družine) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura — 19.50 Dueti orgle in harmonike (gg. Petan France in Stanko Avgust) — 20.30 Koncert operne glasbe. Sodelujeta: gđe. Vera Majdičeva in Radijski orkester — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Za ples in oddih (plošče) — Konec ob 23.

Ponedeljek, 23. januarja: 12 Iz daljnih krajev (plošče) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.20 Opoldanski koncert Radijskega ork. — 14 Napovedi — 18 Zdravniška ura (g. dr. Bog. Magajna) — 18.20 Nekaj valček (plošče) — 18.40 Melodije Paglavčeve pesmarice iz leta 1733 (g. dr. Josip Cerin) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura — 19.50 Zanimivosti — 20 Godba na pihala (plošče) — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Prenos lahke glasbe iz restavracije Emona — Konec ob 23.

Baloni, ki so jih učenjaki spustili s strehe »Franklinovega inštituta« v Philadelphiji v stratosfero. Opremili so jih z najnovejšimi pripravami za merjenje toplote, zračnega pritiska in višine.

Norman Raily Raine:

JUNAŠTVA ROBINA HOODA ZGODOVINSKI ROMAN S SLIKAMI

Princ se nasmehe, pohvala mu je godila. Natq se zagleda v tarčo. Kotlar je bil pravkar dvignil lok, napel teivo in sprožil.

Puščica je svignila, da je s pogledom skoraj ni bilo mogoče spremljati. In že se zapliči, le prav malo bliže k aredišču rjavosive krožnice, kakor se je bila prej zapličila puščica strelca Filipa.

»Sijajno streljal« skoraj na ves glas zakliče lady Marian v svoji vni. Vsa vesela je bila pozabila nase, na Robina in na to, da bi se z veseljem vzklikom le izdala tej nečedni družini. V hipu je pozabila, kaj je šla za glasom svojega srca, na vse nevarnosti, ki so Robinu ta dan grozile kljub slavi, ki si jo bo po vsem videzu priboril v boju z najodličnejšimi lokostrelci iz vse Anglije.

»Kaj si ti nemara že prej kdaj videla tega fantiča?« brž pohiti princ Ivan brez dežele z naglim in presenetljivim vprašanjem. Lady Marian se zresni, namah ji postane jasno, kaj je bila v svoji nepremišljenosti napravila. Ali kaj naglo se znajde. Tako se napravi kakor bi bila užaljena ter odgovori omalovažujoče:

»Mar se jaz zanimam za kotlarje? Odkdaj pa to, prosim?«

Princ Ivan brez dežele umolkne, po turnirskem prostoru pa se razlegne glasen, močan glas. Glasnik zakliče razločno:

»Vidva... še enkrat!«

»Tarča je preblizu! Kaj je ne bi mogli prestaviti morda malo bolj nazaj?« zavpije s svojega mesta strellec Filip, ki je bil prepričan, da bo potem brez težave lahko osvojil zmago nad tem čudnim tujcem-mešancom ter si priboril zlato puščico, ki jo mu bo dala v roke sama prekrasna lady Marian.

»Prenesite tarčo za dvajset korakov nazaj!« zakliče glasnik.

In že steko oprede ter prenaso košaro za dvajset korakov nazaj.

»Tisoč zlatnikov dobiš od mene, če zmaga tvoj strellec!« pravi princ Ivan siru Guyju Gisbourneskemu. V mislih je pri tem seveda imel neznanega kotlarja.

»Jaz pa dam tebi, princ, svojega najboljšega strelca, če mi dovoliš, da kaznujem tega... uskoka in upornika!« mu odvrne takoj sir Guy Gisbourneski.

»V redu! Nato pa rad pristanem! Napravi z njim, kakor te je volja!«

Lady Marian je morala tiho poslušati to judeževsko barantanje. Vedno bolj je bledela. Zdelo se ji je, da jo bo zdaj zdaj obšla omedlevica. Oh, kako jo je gnalo srce, da bi stekla k Robinu in da bi mu zašepetala na uho, naj za božjo voljo zbeži, dokler še ni prepoznal! Planila bi tja k njemu, se postavila predenj ter mu s svojim lastnim, alabastnim telesom varovala njegovo ljubljeno telo pred puščicami, ki bi jih vanj prožili kruti vojaki, — toda zdaj je že prepoznal! Ah,

čemu je prišel sem v levji brlog, v zmajsko žrelo? Zakaj se je bil dal premamiti in prekaniti? Samo njeno ime ga je bilo privabilo, samo želja, da bi iz njenih rok dobil nagrado, zlato puščico! Ukanil so ti podležje njega in njo! Namah jo obide nepremagljiva želja, da bi se od srca zjokala tu pred vsemi. Tedaj pa zašliši zoprni glas nottinghamskega sodnika, ki reče:

»To je prav gotovo najboljši zadetek! Nemogoče je, da bi ga kdo še posekal! Stavim na Filipa sto zlatnikov!« je hitel veselo brbljati sodnik siru Guyju Gisbourneskemu, ki je jezna in mračno povsile pogled k tlom.

»Morda pa le ne bo zmagal Robin! Potem je rešen! Kajti medtem, ko bodo delili nagrade in ko bo ona dajala zlato puščico strelcu Filipu kot zmagovalcu, se bo Robinu Hoodu posrečilo uiti. Umaknil se bo, ali pa se bo prebil skozi vrste dvornih straž in skozi ljudske množice, pa se bo rešil!«

Vso jo je objela drhteče upanje v njegovo rešitev in v duhu je že videla, kako se je »čn« izvelkel iz gozda. V teh mislih pa jo je prekinil hrum, ki se je bil razlegel po turnirskem prostoru.

Kotlar je stal popolnoma miren na svojem mestu. Lok je bil spustil ob levi noži. Slek je plašč in si ga vrgel k nogam. Po sijajnem Filipovem zadetku je s svobodno kretnjo spet dvignil lok, napel tetivo, pomeril in sprožil. Puščica je zasijala skozi jasni zrak in se zaplila.

In ko ta je lady Marian, ki je bila v strahu in trepetu za njegovo usodo, ki si jo je s tem strelom nehoti koval, povsila oči, apet pogledala, je bil že davno ustretil ter je zdaj stal miren in po-

nesno vzravnal. Čakal je, da bi dobil iz njenih rok kot najboljši strellec in zmagovalac v nagrado zlato puščico.

»Prepolovil je Filipova puščico! Kotlar je zmagal!« so na vsi moč vpili tisti, ki so že skrajši bili s srcem na strani neznanega strelca, ne pa na strani mračnega, krepkega in nekoliko oholega Filipa.

Glasnik je ukazal, naj trobentači zabobijo v znamenje, da je turnir končan. Lady Marian je prebledela še močneje in pa vsem telesu jo je obšla taka slabost, da bi se bila skoraj zgrudila. Noge so se ji šibile, bilo ji je kakor če bi se je lotila huda mrzlica. Vsi so etali, ko je Robin Hood s samozavestnimi koraki in ponos-

(Foto: Warner Bros.)

»Nič čudnega, saj se mora tudi kotlar braniti!«

Doré O.

Francoski kino in film

Še pred nekaj leti smo občudovali edino v ruskem filmu pripristo, občečloveško in vsakemu teatralnemu pretiravanju tujo igro, ki smo jo do tlej pogrešali pri francoskem filmu. Bil je sicer duhovit, poln subtilnosti in espritja, a preveč ukoreninjen v lahni bulvarejski komediji, opereti ali vaudevillu, da bi mogel zadovoljiti našega človeka. Ti filmi so nastali iz trgoveških nagibov. Bilo je to le gledališče, prestavljeno najprej na nemo, pozneje pa na zvočno platno, ter naj bi nudilo povprečnim posetnikom pestro in poceni zabavo, obenem pa brž nabasalo proizvajalcem in predvajalcem vedno žeje denarnice. Tem duhovitim komedijam so dale malce umetniškega prikusa ustvaritve velikih igralcev, kot so Fernandel, Bach, Michel Simon, Jules Berry, Tramel Lesquey, Raimu in drugi, igralci pravega francoskega teaterskega kova, polni duhovitega vzgona.

V zadnjih letih so se pa začela uspešno uveljavljati nova stremeljenja, katerim je bil cilj umetniška izpopolnitev francoskega filma. Pojavili so se ustvarjalci, polni umetniške ambicije in akusa, ki so nele ekusali dvigniti kakovost filma in ga postaviti na splošno, občečloveško višino, temveč so mu hoteli izvojevati mesto, ki mu gre, podčrtati značilnost in posebne lastnosti filma, v katerih se razlikuje od gledališča. Po prvih, še malo uspeših poskusih Jeana Epsteina, Jeana Renoira in Jeana Chouxja se je s svojimi prizadevanji prvi postavil na uspešna tla René Clair.

To je filmski avtor v pravem pomenu besede. Sam zasnuje obelježe, režira sam, nezavisen od ozkosrčnih, trgoveških vidikov. Zato tudi uspe. Njegov prvi film, »Paris qui dort« (»Speci Pariz«), je bil prava senzacija za filmski svet in velja še danes kot ena njegovih najboljših stvaritev. Istega leta (1934) je uprizoril filmsko satiro »Le dernier milliardaire« (»Zadnji milijarder«), nato »A nous la liberté« (»Nam svobodo!«), »Quatorze juillet« (»14. julij« — francoski narodnik praznik), »Fantôme à vendre« (»Prikazen na prodaj«) in druge. Genialno je zadel najznačilnejšo in najoriginalnejšo noto kinematografije. On je čisti predstavnik samostojne kino-umetnosti, zato ga prezirajo še vedno tisti, ki želijo na platnu videti gledališče. Jasnost in priprostost, ki odlikujeta n. pr. »14. julij« sta se zdeli splošna marsikomu le plod nedovršenosti, nepopolnosti. Francoska povprečna publika je pogrešala še do zadnjega takozvano »scène à faire«, ki je tipična za bulvarejsko komedijo.

René Clair je prvi v Franciji zliil v harmonično celoto vse filmske prvine. Igra evetlobe in senc se pod njegovim vodstvom prelje na platnu v doživetje, patos, junaštvo. Njemu se je razodela filmska kamera v vsej popolnosti in pokazala umetnost izkoriščanja vseh njenih bistvenih lastnosti. Svoje najboljšje igralce Alberta Préjeana, Raymonda Cordya, Paula Oliveria in druge si je vzgojil neposredno za film ter jih, razen Maxa Darlyja, ni prevzel z gledališč.

Drugi izključno filmski avtor je Jaques Feyder. Njegov film »Le Grand Jeu« (»Velika igra«) je leta 1934. na mah vzbudil pozornost svetovne publike. Tudi on si sam osnuje scenarij, vzgoji igralce in predela dialog s Spaakom. Kljub dolgemu tekstu njegovo delo ne učinkuje teatralno. Film »Pension Mimosas« se odlikuje v jasnosti in neobremenjenosti snovi in obdelave. Zadnja dva njegova filma »Kermesse héroïque« (»Junaški sejma«) in »Les Gens du Voyage« (»Potniki«) sta dva nova dokaza njegove velike stvariteljske moči. Njegova žena, Françoise Rosay, bivša članica gledališč Odéon in Opéra-Comique, je vzbudila e priprosta, globoko občutena in naravno igro občo pozornost že v njegovem nemem filmu »Gribiche« (lastno ime), svetovni sloves pa si je pridobila v filmu »Grand Jeu«.

Deloma tiči francoska filmska produkcija še danes v gledališki atmosferi. Med režiserje starega, teatralnega prepričanja šteje tudi markantni Marcel Pagnol. Komedia »Le Gendre de Monsieur Poirrier« (»Zel gospoda Hruške«) je kot film sicer izgubila svojo literarno in umetniško vrednost, proslavila pa eta ga filma »Marius« in »Fanny«. Besedilo v zajemljivem marsejskem narečju, dolgi in učinkoviti nemi prizori, lepi posnetki južnih pokrajin so mu priborili priznanje ne samo v Franciji, temveč tudi pri svetovnem občinstvu. Vendar pa Pagnol vzlic velikemu prizadevanju ni zadel bistvenih lastnosti filma in tudi predzadnje njegovo delo, »Le Spoutz« mrgoli značilnih odrskih potez. Šele njegov poslednji film »La Femme du Poulanger« (»Pekova žena«) očituje velik napredek v smislu čiste filmske umetnosti.

Se bolj od Pagnola je zajet v gledališki oder Sacha Guitry, ki dobesedno fotografira svoje in tuje komedije. Na tej poti so mu prednjačili nedavno umrli Léonce Perret, ki je kratkoma lo podel na odru celo Molièravo komedijo, kakor so jo igrali v Comédie Française. Učinek je bil seveda porazen. (Dalje.)